

Hvordan utnytte jordbruksarealene og produksjonsapparatet optimalt med riktig bruk av lagerressurser lave utslipp av klimagasser i et langsiktig perspektiv

Nils Vagstad
Forskningsdirektør

Den enkle sannhet

Det finnes knapt noe som har større og meir omfattende konsekvenser for miljø og naturressurser enn landbrukets matproduksjon

Realitetene er *derfor at...*

Det vil ALLTID være konflikter knyttet til
bruken av arealene.

Enda mer framover

Men også innovative muligheter

Likevel...

Det vil ALLTID være konflikter knyttet til
bruken av arealene.

Enda mer framover

Three small landscape photographs are arranged horizontally. The left one shows a sandy area with sparse trees. The middle one shows a dirt path or road. The right one shows a green pond or lake with trees in the background.

**Mat vil bli *Prioritet Nr 1* når det
virkelig settes på spissen**

Jordbruksarealene bør brukes effektivt – *først og fremst til å produsere mat*

Ingen lettvinde snarveier

Avgjørende innsatsfaktorer

- Areal
- Vatn
- Næringsstoffer, spesielt Nitrogen og Fosfor
- Egnede genetiske materialer

Dessuten

- Kontroll med sykdommer, skadedyr og ugras

Jordbruksarealene bør brukes effektivt –

først og fremst til å produsere mat

Ingen lettvinde snarveier

Avgjørende innsatsfaktorer

- Areal
- Vatn
- Næringsstoffer, spesielt Nitrogen og Fosfor
- Egnede genetiske materialer

Dessuten

- Kontroll med sykdommer, skadedyr og ugras

Økt matproduksjon

Kun to muligheter:

- *Meir areal til matproduksjon*
- *Meir produksjon per arealenhet*

Økt matproduksjon

- ***Større miljøbelastning***

“Produktivitet”

“Arealbrukseffektivitet”

Orakelsvaret på de fleste utfordringene

Forurensning/miljø

Klima

Vann og arealressurser

Biodiversitet/Naturmangfold

Lagerressursene

Matsikkerheten

(Men vi kan sjølsagt ete mindre og annerledes)

Det dreier seg om

Ivareta og sikre produksjonsressurser

Høy produktivitet – effektivt produksjon

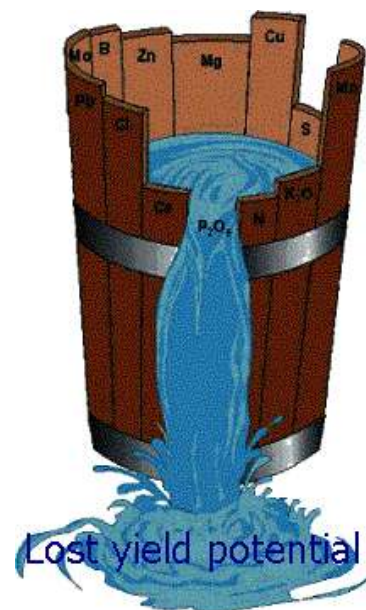
Det dreier seg om

Ivareta og sikre produksjonsressurser

Høy produktivitet – effektivt produksjon

- Å finne de kritiske faktorer
  - **A**vlings/produksjonstap
  - **U**tnyttet avlingspotensial

Liebig's "Law of the Minimum"

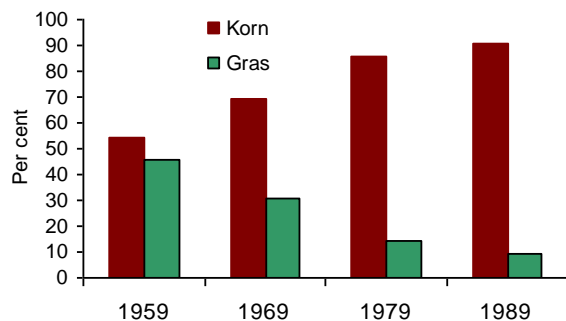

Den norske modellen

- Kanaliseringspolitikken, avgjørende for sjølbergingsgraden
  - Beste arealene for de mest krevende vekstene

- Kanaliseringspolitikken, har også en miljø(bak)side
  - Monokultur-produksjons-systemer
  - Erosjonsproblematikk
  - Husdyrgjødsel

Changes in area of cereals vs grassland, SE Norway

Jordvern – naturvern

I våre nærområder

- Oslomarka:
1 700 000 dekar
- Jordbruksareal Akershus
800 000 dekar

*Hvorfor har skogsmarka
sterkere vern enn matjord
og matfatet vårt ?*

Jordvern og sikre
produksjonspotensialet:
*Kanskje det beste
naturvernet*

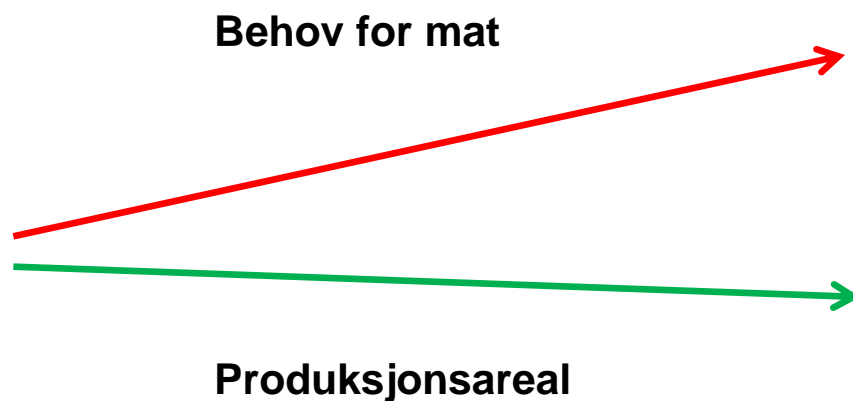

To fundamentale faktorer –
divergerende utviklingstrekk – *potensielt*
alvorlige konsekvenser

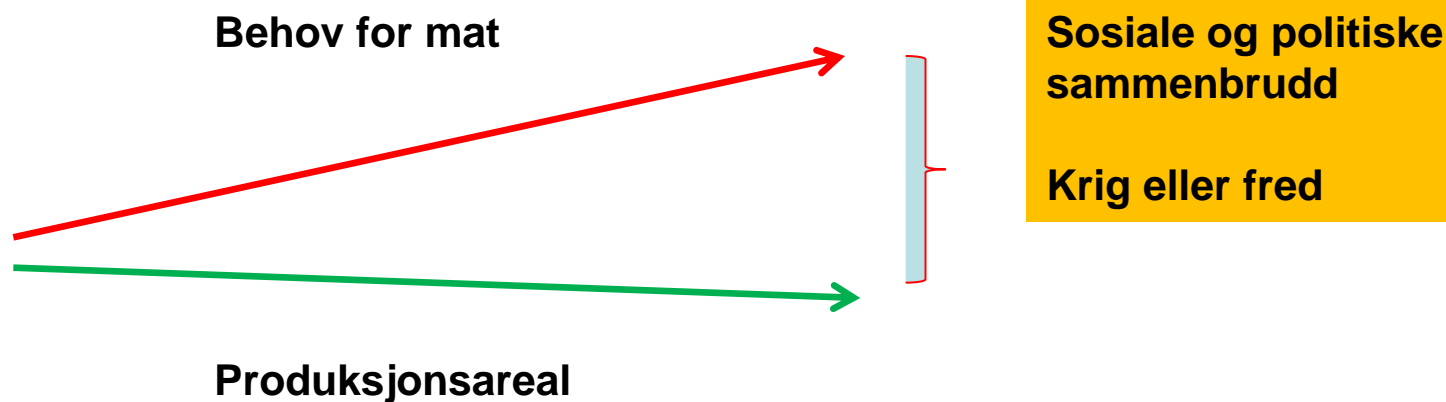

Produksjonsareal

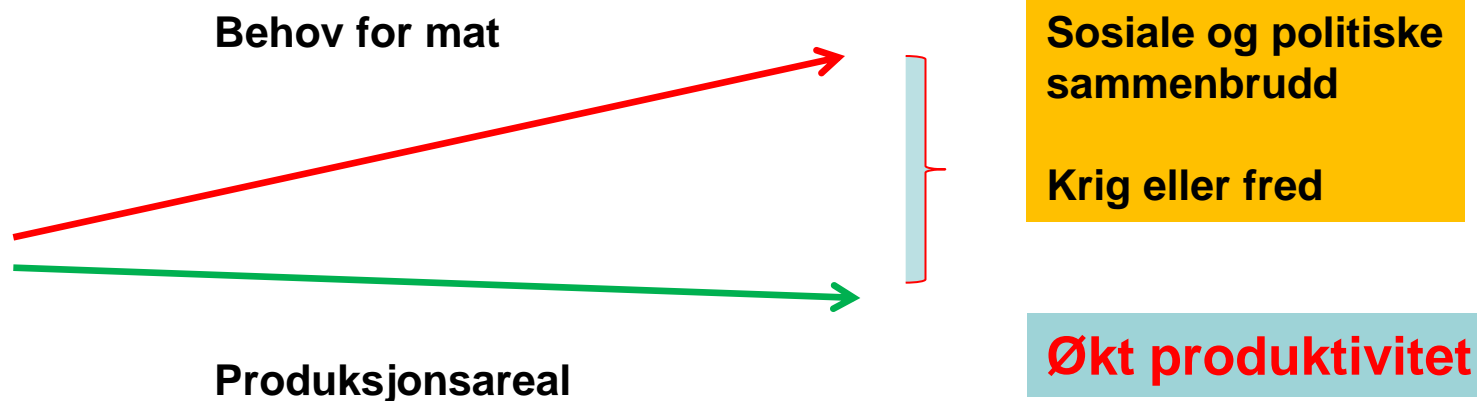
To fundamentale faktorer –
divergerende utviklingstrekk – *potensielt*
alvorlige konsekvenser

To fundamentale faktorer – divergerende utviklingstrekk – *potensielt* *alvorlige konsekvenser*

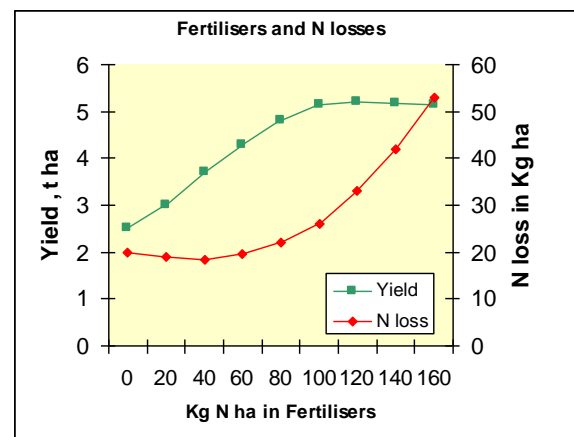

To fundamentale faktorer – divergerende utviklingstrekk – *potensielt* *alvorlige konsekvenser*

Økt produktivitet gjennom bærekraftig intensivering

- 25-30 år med (nødvendig) fokus på miljø + +, dvs andre forhold enn “produksjon”
- Dreining/utvidelse av fokus nødvendig om produksjonsmål skal nås, og kriser unngås

Bærekraftig intensivering – noen kritiske faktorer

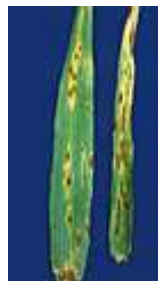
Viktige utfordringer

- Struktur; “til-rett-tid” problemet
- Profesjonalisering
- Kompetanse

Betydelig potensial ved

- Genetisk forbedring –
planteforedling/nye sorter
- Dreneringstilstand
- Plantevern og plantehelse
- Hevd av jorda – god agronomi

Næringsstoffene

- **F**osfor – hvordan sikre effektiv resirkulering ?
- **N**itrogen – fundamental faktor for produktivitet og bærekraft

Nitrogen og N-effektivitet

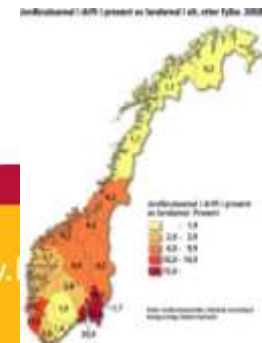
“Cluet” er derfor:

- Mest mulig avling pr kg gjødsel pr areal - - *uten å forringe jordkvaliteten*
- Alt gjødsel-N har et “naturlig” opphav - fra en “uutømmelig” kilde

Mineralgjødsel N;

Avgjørende for produksjonsnivå

- Norsk matproduksjon (planter) krever/forbruker ca 150 000-180 000 tonn N årlig
- Mineralgjødsel-N – i norsk åkerproduksjon:
Tilsvare effektiv biologisk N fiksering på et areal 2-3 ganger dagens åkerareal

Norsk Hydro - - - og Yara

Nøkkelaktør nasjonalt og internasjonalt

- En viktig rolle i utviklingen av norsk landbruk;
  - Mat for 5 mill nordmenn i år 2012 mot 2 mill i 1900.
  - Kunnskapsutviklig

- Også en viktig rolle i global matproduksjon og matsikkerhet
- Kanskje også med et utvida “bærekraftansvar” – *optimal bruk av gjødse!*
  - Infrastruktur og systemer
  - Kompetanse og kunnskap blant rådgivere og bønder

